

COLOCVIUL INTERNAȚIONAL „AURIGNACIANUL ȘI GRAVETTIANUL
(PERIGORDIANUL) ÎN CADRUL LOR ECOLOGIC”, Cracovia și Nitra, 15—21 septembrie 1980

Al IX-lea Congres Internațional de Științe Pre- și Protoistorice, care a avut loc la Nisa, în septembrie 1976 a hotărât, în cadrul colocviilor XV (perigordianul și gravetianul în Europa) și XVI (aurignacianul în Europa), organizarea unei comisii internaționale, care să coordoneze activitatea de cercetare științifică în aceste domenii. Secretar al acestei comisii este cunoscutul paleolitician J. K. Kozłowski, profesor la Universitatea din Cracovia, iar printre membrii ei se numără și dr. Maria Bitiri, de la Institutul de Arheologie din București, singurul arheolog român—membru al unei comisii înființate de Congresul de la Nisa. Una din atribuțiile comisiei a fost și organizarea unor întruniri științifice cu caracter internațional, care să pună în discuție rezultatele obținute de paleoliticieni în cadrul marilor complexe ale paleoliticului superior.

Colocviul Internațional organizat de Institutul de Arheologie al Universității din Cracovia (Polonia) și Institutul de Arheologie al Academiei Slovace de Științe (Cehoslovacia) în perioada 15—21 septembrie 1980, sub înaltul patronaj al Uniunii Internaționale de Științe Preistorice și Protoistorice a avut drept scop cunoașterea și confruntarea științifică a rezultatelor obținute de paleoliticieni din Europa în perioada de după Congresul de la Nisa. De asemenea, acest Colocviu Internațional urma să realizeze și un bilanț al datelor obținute, în vederea alcătuirii rapoartelor la al X-lea Congres Internațional de Științe Pre- și Protoistorice, care a avut loc în toamna anului 1981 în Mexic.

În afara unui număr relativ mare de specialiști din țările gazdă, la această importantă manifestare științifică au participat 27 cercetători din 10 țări europene, precum, și din S.U.A. Absența unor remarcabili oameni de știință, îndeosebi din Franța și U.R.S.S., țări în care cercetarea paleoliticului se prezintă cu rezultate de excepție, a fost marcată prin telegrame prin care cei prezenți și-au manifestat regretul pentru neparticiparea acestora la lucrările colocviului.

Delegația României a fost alcătuită din dr. Maria Bitiri, care împreună cu dr. Marin Circiumaru de la Institutul de Arheologie din București au prezentat comunicarea „Mediul natural și unele probleme ale evoluției paleoliticului superior pe teritoriul României”, și semnatarii acestei prezentări cu comunicarea „Cercetările paleolitice de la Mitoc-Piriul lui Istrate”. În afara programului colocviului, M. Bitiri și M. Circiumaru au mai prezentat și o scurtă informare asupra descoperirilor de artă paleolitică de la Cucuiat (jud. Sălaj) considerate de cei prezenți ca reprezentând una din cele mai importante descoperiri din domeniul paleoliticului european, în ultimul deceniu.

Prin comunicările prezentate, în intervențiile la alte comunicări, care se refereau și la teritoriul României, prin discuțiile cu specialiștii din alte țări, delegația română a făcut cunoscute remarcabile realizări ale cercetării paleoliticului din Românie, caracteristicile proprii și trăsăturile comune evoluției grupelor umane din Depresiunea Prutului Mijlociu și din alte zone geografice ale României, relațiile cu marile complexe ale paleoliticului superior european. În același cadru, s-a remarcat că în România există o școală de paleolitic cu rezultate deosebite, mulți dintre cei prezenți manifestându-și dorința de a veni în țara noastră pentru a studia în detaliu materialele arheologice paleolitice, sau cerînd să le fie trimise cît mai multe studii publicate de paleoliticienii români.

Au fost prezentate peste 50 de comunicări din domeniul arheologiei paleoliticului și al științelor conexe, unele publicate în primul volum al colocviului, celelalte urmînd a fi tipărite în volumul al doilea, împreună cu intervențiile la comunicări. Nu intenționăm să recenzăm fiecare studiu, ci vom prezenta unele dintre rezultatele cercetărilor efectuate de colegii din țările europene, îndeosebi. Au fost comunicări ai căror autori, bazîndu-se pe materiale arheologice bogate și variate, dar și pe un vast sistem informațional, obținut prin participarea la aproape toate manifestările științifice europene, au reușit să obțină rezultate deosebit de importante privind evoluția grupelor umane, a tehnocomplexelor. Aproape toate comunicările s-au bazat pe bogate rezultate ale cercetărilor multi- și interdisciplinare. Cu deosebită atenție au fost urmărite comunicările privind rezultatele obținute prin utilizarea matematicii și a algebrei superioare. Sint însă și specialiști (H. Delporte) care utilizează formulele matematice ca un scop în sine și nu pentru a încerca să obțină date cu caracter istoric.

Statistica și tipologia, fundamentate ca metode științifice de cercetare de către cel care a fost o mare personalitate a paleoliticului lumii, F. Bordes, sint complicate prin noi formule matematice, ale căror rezultate nu se pot ridica la nivelul celor obținute de marele savant francez. Alte comunicări pe aceeași temă (J. K. Kozłowski-Polonia, Anta Montet-White-S.U.A., Marcel Otte-Belgia) au reușit ca, prin interpretarea istorică a unităților taxonomice ale paleoliticului superior, a unui model tipometric, proiecții pe axe factoriale ale principalelor grupe tipologice în strînsă legătură cu elementele ecologice, să ajungă la concluzii deosebit de importante privind relațiile marilor complexe ale paleoliticului superior și evoluția grupelor umane, a utilajelor litice etc.

Au fost și comunicări în care s-a încercat emiterea unor concluzii fără o bază documentară (tehnică — tipologică) suficient de concludentă: crearea unui nou grup cultural al paleoliticului superior, pe baza unor materiale între care piese de tip semilună, dar de dimensiuni mai mari decît acelea epipaleolitice (tardenoisienne), situate însă la baza unui depozit de loess complet remaniat, sau încadrări cultural-cronologice datorate unor piese destul de atipice, chiar dacă nivelurile respective sint datate prin analize de radiocarbon.

Deosebit de utile sint numeroasele datări de C_{14} , publicate în primul volum al colocviului, sau prezentate în cadrul comunicărilor, cu ajutorul cărora considerăm că putem propune limite maximale și minimale și pentru complexele sau chiar așezările paleoliticului superior din spațiul carpato-dunărean. În acest scop, este necesară o analiză deosebit de atentă, din punct de vedere tehnico-tipologic a utilajelor litice ale complexelor și așezărilor noastre paleolitice.

Grupele regionale ale gravettianului Europei centrale (cu referiri și la zona Nistrului), propuse de M. Otte, sau evoluția industriilor aurignaciene, stabilită de către Denise de Sonneville-Bordes, chiar fără legături directe cu paleoliticul României, oferă suficiente date de analiză și comparație. De asemenea, o problemă deosebit de mult dezbătută a fost analiza judicioasă a nucleelor ca primele produse asupra cărora a acționat gîndirea umană în scopul cioplirii uneltelor (comunicare prezentată de Elzbieta Sachse-Kozłowska), propunîndu-se chiar constituirea unui mic grup de lucru.

Aproape toate comunicările au prezentat, prin diapozitive, un imens material arheologic, pe baza căruia se pot stabili

strinse analogii cu descoperirile paleolitice de pe teritoriul României. Colocviul s-a desfășurat în două secțiuni: Cracovia (15—17 septembrie) și Nitra 19—21 septembrie), ziua de 18. IX fiind rezervată deplasării, cu autocarele, din Polonia în Cehoslovacia.

Atât la Cracovia, cât și la Nitra, cite o zi a fost afectată excursiilor de studiu, la stațiunile paleolitice din jurul Cracoviei sau de la Nitra la Brno. Astfel, printre cele mai importante obiective vizitate în Polonia, se numără grotă Mamutowa, cu mai multe niveluri de locuire, precum și cunoscuta așezare de la Cracovia-Strada Spadzista (B), cu o stratigrafie geologică deosebit de interesantă, locuirea paleolitică fiind destul de bogată: din aproximativ 5 000 de piese de silex, peste 350 sînt reprezentate de o gamă variată de unelte tipice.

Cu ocazia deplasării spre Cehoslovacia, a fost vizitată cea mai frumoasă regiune carstică din Polonia — valea riului Pradnik, unde mai multe grotte au fost locuite în paleoliticul mijlociu, reprezentînd un facies propriu acestei zone, alte straturi de cultură datînd din paleoliticul superior, majori-

tatea locurilor fiind suprapuse de niveluri neolitice și mai tîrzii.

În ultima zi a lucrărilor colocviului, după vizitarea Institutului de Arheologie din Nitra, pe drumul spre Brno, ne-a fost prezentată cunoscuta stațiune Dolní-Věstonice, alături de care a fost amenajat un reprezentativ muzeu, în care sînt expuse materiale recoltate cu prilejul cercetărilor de aici, precum și mulaje schițe, fotocopii, reprezentînd cele mai semnificative descoperiri paleolitice din Europa.

Colocviul s-a încheiat cu vizitarea Institutului de Antropologie din Brno, a cărui expoziție oferă o imagine de ansamblu asupra evoluției grupelor umane, a utilajului litic și osos, pe toată durata epocii paleolitice, în toată Europa.

Organizat în condiții excelente, Colocviul Internațional de la Cracovia și Nitra a prilejuit o dezbateră deschisă a celor mai importante aspecte ale paleoliticului superior european, precum și stabilirea unor mai strînse relații de prietenie cu colegii din țările europene.

VASILE CHIRICA